

УДК 378.147.091.33-027.22

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-3-30>**Наталія СИДОРЕНКО,***orcid.org/0000-0003-2050-4938**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти**Херсонського державного університету**(Херсон, Україна) natalasidorenko@gmail.com***Наталія БОРИСЕНКО,***orcid.org/0000-0001-9403-500**кандидат педагогічних наук, доцент,**доцент кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти**Херсонського державного університету**(Херсон, Україна) nataborisenchik15@gmail.com*

РОЛЬ УКРАЇНОЗНАВЧОЇ СКЛАДОВОЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ З ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

У новому XXI столітті, що характеризується глобальними змінами у всіх сферах життя, з новою гостротою постає проблема формування гуманістичної особистості, що володіє широким світоглядом, багатими почуттями, гнучким мисленням, здатної до емпатичних переживань, збереження та розвитку етнокультурної цивілізації в умовах глобалізації суспільства. Формування особистості майбутніх педагогів, зокрема в умовах полікультурного суспільства, передбачає вдосконалення освітньої парадигми з метою посилення навчально-виховної функції освіти. Національна ідентифікація майбутніх педагогів як ефективний спосіб дбайливого ставлення до історичної та культурної спадщини, збереження і підтримки етнічної й національнокультурної самобутності особливо зростає в умовах глобалізаційних процесів. Шлях формування національної ідентифікації майбутніх педагогів, як складний, полікомпонентний процес, передбачає розвиток всіх компонентів, і, зокрема, українознавчої складової. У запропонованій статті розглянуто характерні теоретико-методологічні аспекти формування українознавчої складової як невід'ємної компоненти формування національної ідентифікації майбутніх педагогів в умовах сучасного освітнього середовища. В процесі професійної підготовки майбутнього педагога значна увага має приділятися формуванню національної ідентифікації як представника свого етносу, зокрема за допомогою розвитку українознавчої складової в якості невід'ємної компоненти даного процесу. Національна ідентифікація майбутніх педагогів являє собою багатоаспектний та інтегративний феномен, сформований поєднанням соціальної та педагогічної сфер визначення професійної ідентичності певні ознаки якої (поведінка, діяльність, мислення, само сприйняття) свідчать про свідоме прийняття педагогічного покликання. Професійна компетентність майбутнього педагога розглядається як сукупність ціннісних установок необхідних для ефективної реалізації освітнього процесу завдяки власному професійному розвитку та сформованій національній ідентичності.

Ключові слова: освітнє середовище, національна ідентифікація, професійна компетентність, освітній процес, літературне читання, початкова школа.

Natalia SYDORENKO,*orcid.org/0000-0003-2050-4938**Candidate of Philological Sciences, Associate Professor;**Associate Professor at the Department of Theory and Method of Pre-School and Primary Education**Kherson State University**(Kherson, Ukraine) natalasidorenko@gmail.com***Natalia BORYSENKO,***orcid.org/0000-0001-9403-500**Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor;**Associate Professor at the Department of Theory and Method of Pre-School and Primary Education**Kherson State University**(Kherson, Ukraine) nataborisenchik15@gmail.com*

THE ROLE OF THE UKRAINIAN COMPONENT IN PREPARING FUTURE TEACHERS FOR LITERATURE READING LESSONS

In the new XXI century, characterized by global changes in all spheres of life, the problem of forming a humanistic personality with a broad outlook, rich feelings, flexible thinking, capable of empathic experiences, preservation and development of ethnocultural humanity in a globalizing society. The formation of the personality of future teachers, in particular in a multicultural society, involves improving the educational paradigm in order to strengthen the educational function of education. National identification of future teachers as an effective way of caring for historical and cultural heritage, preservation and maintenance of ethnic and national cultural identity is especially growing in the context of globalization. The process of forming the national identification of future teachers, as a complex, multi-component process, involves the development of all components, and, in particular, the Ukrainian component. The proposed article considers the characteristic theoretical and methodological aspects of the formation of the Ukrainian studies component as an integral component of the formation of national identification of future teachers in the modern educational environment. In the process of professional training of future teachers, considerable attention should be paid to the formation of national identity as a representative of their ethnic group, in particular through the development of Ukrainian studies as an integral component of this process. national identification of future teachers is a multifaceted and integrative phenomenon, formed by a combination of social and pedagogical spheres of professional identity, certain features of which (behavior, activities, thinking, self-perception) indicate a conscious acceptance of the pedagogical vocation. The professional competence of the future teacher is considered as a set of values necessary for the effective implementation of the educational process through their own professional development and established national identity.

Key words: *sanctuary, national identification, professional competence, cultural processes, globalization processes.*

Постановка проблеми. Розвиток особистості завжди відбувається в соціокультурному просторі життя свого народу, що володіє самобутньою історією, культурою, менталітетом. Моментом включення в цей простір стає безпосередньо факт народження. Однак для формування самосвідомості особистості як суб'єкта власної життєдіяльності і представника певної людської спільноти, а також як продовжувача і носія національної культури, повинні діяти два взаємопов'язаних механізми. Це – ототожнення людини із соціумом, в якому вона проживає, та усвідомлення своєї індивідуальності. За допомогою механізму ототожнення (ідентифікації) людина входить у світ культури, освоює прийоми, технології використання цієї культури як засобу саморозвитку, а, отже, і подальшого розвитку суспільства, діяльним членом якого вона стає в міру свого дорослішання і набуття самостійності (Бібік: 2012; 27).

Аналіз досліджень. Сучасна освітня діяльність неможлива без створення в ній умов для розвитку людини, здатної долучатися до традицій та цінностей предків, яка прагне зберегти свою унікальну, національну самобутність. В державному освітньому стандарті освіти розглядається формування особистісних універсальних навчальних дій, в складі яких висуваються вимоги до становлення основ ідентичності (громадянської, етнічної), яка трактується як усвідомлення особистістю своєї приналежності до спільноти громадян певної держави на загальнокультурній основі. У зв'язку з цим передбачається формування уявлення про свою етнічну приналежність, національні цінності, традиції, культуру, сприяти

вихованню почуття патріотизму та гордості за свою країну, прагнення поважати її історію, культурні та історичні пам'ятники, відвідувати театри, музеї, бібліотеки. Тому одним із пріоритетних завдань формування національної ідентифікації майбутніх педагогів є забезпечення єдності та наступності між етнічною та громадянською ідентичністю їх особистості. Переважно це завдання вирішується під час навчання у закладі вищої освіти, де закладається фундамент всебічного розвитку особистості та здійснюється інтенсивний процес становлення національної ідентифікації. Національна ідентифікація полягає в систематичному засвоєнні знань про Батьківщину, її минуле та сьогодення; прояві любові до Батьківщини; усвідомленні почуття обов'язку і відповідальності перед нею, які виступають мотивами патріотичного поведінки та формування якостей, що характеризують в своїй єдності ставлення особистості до себе, до оточуючих і в цілому до Батьківщини. Розвиток цих якостей особистості відбувається в основному в стінах навчального закладу в ході цілеспрямованої навчально-виховної роботи, як на заняттях, так і в позаурочний час.

Таким чином, проблема формування національної ідентифікації особистості в даний час пріоритетно значима і є відображенням парадигми сучасної освіти, що вимагає переходу від суто «психологічної» спрямованості навчального процесу до забезпечення умов для цілеспрямованого розвитку особистості педагога як майбутнього громадянина України. Необхідність активізації теоретичних досліджень національної ідентифікації особистості диктується тим, що в даний час

значна частина молодого покоління не має достатніх навичок і умінь вживання рідної мови, знань та уявлень про історію, минуле свого народу. Зараз ми по-новому починаємо ставитися до старовинних свят, традицій, фольклору, художніх промислів, декоративно-прикладного мистецтва, в яких народ залишив нам найцінніше зі своїх культурних досягнень. Проблема національної ідентифікації майбутнього педагога не є новою. Їй присвячено багато досліджень. У наукових роботах В. Андрущенко, І. Бега, В. Бикова, С. Болтивець та інших відомих психологів розглядаються проблеми формування національної самосвідомості особистості, вивчаються різні аспекти національної ідентифікації та її становлення. Особливості використання якісних методів дослідження національної самоідентифікації розглядаються у роботах І. Остапенка, І. Бушмана, проблеми національної ідентичності в умовах півдня України проаналізовані В. Телеуцею, ґрунтовні роботи щодо факторів національної самоідентифікації та особливостей української ментальності зустрічаємо у М. Розумного, Т. Гончарук-Чолач, Н. Джугли. Витоки проблеми формування національної самосвідомості особистості останнім часом стали полем дослідження О. Кіна, Г. Бокшань, І. Волосянко, О. Полетай.

Варто зазначити, що формування національної ідентифікації в значній мірі залежить від мовного середовища особистості – це світ текстів, які ми чуємо, читаємо, вимовляємо. Саме україномовне середовище створює ту атмосферу, в якій живе, дихає і розвивається людина. Для майбутнього педагога особливо важлива українознавча складова, зокрема тексти рідною мовою, що викликають світлі, добрі почуття, що дають можливість відчувати себе в гармонії з навколишнім світом, що допомагають сформуванню патріотичне світовідчуття. Робота над такими адаптованими текстами сприяє духовно-моральному розвитку особистості, оскільки їх змістовна сторона різноманітна: про культуру пам'яті, про ставлення до минулого, сьогодення та майбуття, про проблеми екології, про особливості місцевості рідного краю, про взаємини людей. При цьому необхідно звертати увагу на емоційне звучання тексту, на той настрій, який передає автор.

Таким чином, формування національної ідентифікації майбутнього педагога має ґрунтуватись на українознавчій складовій під час проведення занять з літературного читання в початковій школі з використання мовного матеріалу, що є важливим не тільки з освітньою, а й виховної боку, так як однаково важливо навчитися вільно володіти

мовою і знайти своє місце в світі, усвідомити себе, починаючи з Батьківщини.

Метою статті є аналіз ролі (значення) теоретико-методологічних аспектів українознавчої складової під час проведення занять з літературного читання в початковій школі як невід'ємної компоненти формування національної ідентифікації майбутніх педагогів в умовах сучасного освітнього середовища. Методами порівняльного аналізу та синтезу було досліджено зміст понять «національна ідентифікація» та охарактеризовано специфіку українознавчої складової в умовах сучасного освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Необхідність формування національної ідентифікації обумовлена процесом становлення професійної компетентності майбутнього педагога, підготовки його до вирішення завдань Нової української школи. Обов'язковим елементом професійної компетентності майбутнього вчителя є здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням сучасних світових тенденцій розвитку освіти та збереження національних пріоритетів. Українознавча складова світоглядної орієнтації здобувача освіти, таким чином, кардинально впливає не тільки на розуміння історії та закономірностей розвитку суспільства, усвідомлення демократичних та національних цінностей, але й на формування загальних компетентностей. Освітньо-професійна програма підготовки першого рівня вищої освіти за професійною кваліфікацією «вчитель початкових класів» включає перелік компетенцій, спрямованих на вивчення рідної мови та культури. Професійна компетентність майбутнього педагога, на сьогоднішній день, передбачає теоретичну і практичну складові, причому, як зазначає Л. Бірюк, набуті в процесі навчання або діяльності знання, вміння, навички і способи їх реалізації не вичерпують даного поняття. Визначальне значення має безпосередньо особистісний потенціал майбутнього педагога, і, зокрема, сукупність професійно значущих особистісних якостей, особливо важливі дані компетенції для вчителя початкової та основної школи (Бірюк, 2008: 14). Важливе значення в цьому аспекті має національна ідентифікація майбутніх педагогів, а отже, доцільно говорити про професійні компетенції. Однією з визначних компетенцій, необхідних в процесі національної ідентифікації є українознавча складова. Дана компетенція в процесі підготовки майбутнього педагога передбачає наявність знання сутності та методичної системи національного виховання. Таким чином, професійна підготовка майбутніх

педагогів на традиціях етнічної культури в системі професійної освіти вимагає створення таких умов:

- при психолого-педагогічній та методичній підготовці майбутніх педагогів спиратися на традиції народної педагогіки;

- в зміст навчальних планів і програм підготовки майбутніх педагогів мають бути включені етнопедагогічні аспекти психології, педагогіки, а також супутні навчальні предмети з методики викладання;

- реалізація комплексу етнопедагогічних умінь в процесі педагогічної практики (Будник, 2015: 10);

- моделювання педагогічного процесу, що забезпечить інтелектуально-особистісний розвиток студентів, передбачатиме єдність і цілісність інтелектуального, емоційного й особистісного розвитку студентів, враховуватиме основні елементи педагогічного процесу (мету освіти, її зміст, педагогічні технології, учасників навчальної діяльності, їх позиції і взаємини) і буде зорієнтована на інтеграцію цілей, змісту, умов і специфічних характеристик освіти (Борисенко, Сидоренко, 2016: 21).

В цілому, процес професійної підготовки майбутніх педагогів забезпечує вирішення таких завдань: формування ціннісного ставлення до історії свого народу; розвиток інтересу до набуття знань, умінь і навичок з етнопедагогіки та етнопсихології; освоєння самобутньої культури та мови нашої держави; розвиток здібностей з різних видів народної творчості (декоративно-прикладного, музичного, танцювального і ін.); формування культури міжнаціональних відносин на основі поваги і вивчення духовних цінностей різних народів; формування етнопедагогічних якостей особистості педагога, необхідних для майбутнього вчителя початкової школи (Будник, 2015: 6).

Важливим компонентом професійної підготовки Однією з важливих передумов формування професійної готовності майбутніх педагогів є проведення занять з літературного читання в початковій школі. Навчальний предмет «Літературне читання» формує читацьку компетенцію школярів, що, в подальшому, виступає фундаментом комунікативної і пізнавальної компетентностей, готує їх до вивчення курсу літератури в основній школі. Враховуючи, що читання є основним компонентом мовленнєвої діяльності молодшого школяра, необхідно сформувати технічну сторону читання, навчити працювати з текстами, забезпечити позитивний вплив читання на особистість учня. Читання відноситься до основної форми

засвоєння інформації різноманітного змісту емоційного забарвлення, є особливим засобом психічного та духовного розвитку особистості. Процес читання в початковій школі має домінуюче значення у художньому, соціальному та історичному вихованні, соціальному, моральному, естетичному вихованні, у закладанні основ самовиховання, саморозвитку, духовності та національної свідомості. Готуючись до уроків літературного читання, учитель насамперед визначає дидактичну мету та виховні завдання уроків, зміст та обсяг нового навчального матеріалу, який варто засвоїти на уроці, встановлює основні лінії спілкування з матеріалом. Учителю попередньо вивчає, підбирає питання для повторення та визначає структуру уроку та основні методи виховної роботи на кожному етапі уроку з урахуванням рівня підготовки учнів, розподіляє навчальний час на певні види робіт, добирає та готує необхідні наочні посібники до уроку, додаткову літературу, матеріал для самостійної роботи учнів.

Розглянемо тексти художніх творів як елемент українознавчої складової для національної ідентифікації. Для аналізу ми обрали такі художні твори:

Розглянемо як на прикладі зазначених текстів можна виховати національну самобутність учнів. Ми обрали тексти різних жанрів: літературна казка, народна казка і байка. Так в оповіданні «Кінь утік ...» В.О. Сухомлинський описує двох хлопчиків: Віталіка і Петрика. Автор вчить школярів дружити, надає можливість проаналізувати розповідь, аби зрозуміти, що «друзі переживають неприємності», а отже національною рисою українців є бажання допомагати у біді (Державний стандарт, 2018: 16).

Серед етнічних жанрів фольклору, в яких ідейно-художніми засобами особливо яскраво відображені історія народу, його світогляд і поетична культура, значне місце належить народним пісням, прислів'ями та приказками. Варто зазначити, що сюжети казок в усьому світі часто мають спільні мотиви та схожих героїв, проте, є персонажі, котрі зустрічаються лише в українських народних казках, тому ми обрали казку «Котигорошко». Одним із завдань, які можна запропонувати учням – це скласти список рис Котигорошка, які характеризують його національну самобутність, наприклад, повага до батьків, дотримання сімейних традицій, бажання допомогти рідним у скруті.

Жанр байок в підручниках представлений такими як: Л. Глібов «Лебідь, щука і рак», «Коник», «Чиж і Голуб» і «Вовки» С. Руданського. Молодші

Художні твори як важливий елемент українознавчої складової в процесі формування національної ідентифікації

«Кінь утік» Василь Сухомлинський	«Котигорошко» (уривок)	«Коник» Леонід Глібов
<p>Це було в четвертому класі. Всі схилились над зошитами. Учитель дав задачі для самостійного розв'язування, і діти уважно працювали. Віталік сидів на останній парті. Він уже закінчував розв'язувати задачу, як раптом на парту впала записка.</p> <p>«Це знову, мабуть, від Петрика, – подумав Віталік. – Знову просить ковзани. Що ж я йому весь час даватиму свої ковзани?»</p> <p>– Іване Петровичу, – сказав Віталік, – мені хтось записку кинув... Хіба ж можна на уроці записки писати?</p> <p>– Записки на уроці писати не можна, – сказав Іван Петрович. – Але якщо вже тобі хтось написав, то розповідати про неї вчителю – недобре, Віталіку. Записка – це ж таємниця, яка мусить бути відома тільки тобі і твоєму товаришеві. А ти розголошуєш цю таємницю. Візьми записку, заховай, на перерві прочитаєш...</p> <p>Віталік почервонів. Тепер він зрозумів, що вчинив негарно.</p> <p>У класі запанувала тиша. Дехто з хлопців час від часу підводив голову, дивився на Віталіка, і в тих поглядах хлопчик бачив подив і обурення.</p> <p>Віталік розгорнув записку і прочитав: «Віталіку, – писав Петрик, – я намалював вогнегривого коня. Якщо хочеш, дам тобі».</p> <p>На перерві Віталік підійшов до Петрика.</p> <p>– Давай коня, – сказав Віталік.</p> <p>– Утік кінь... – тихо відповів Петрик.</p>	<p>Коли це летить змій. Прилетів та тільки в хату – зараз.</p> <p>– Ге, – каже, – людський дух пахне!</p> <p>– Де б то не пах, – одказує Котигорошко, – коли я прийшов.</p> <p>– Агов, хлопче, – а чого тобі тут треба? Битися чи мириться?</p> <p>– Де то вже мириться, – битися! – каже Котигорошко.</p> <p>– Ходім же на залізний тік!</p> <p>– Ходім! Прийшли. Змій і каже.</p> <p>– Бий ти!</p> <p>– Ні, – каже Котигорошко, – бий ти попереду!</p> <p>От змій як ударив його, так по кісточки і ввігнав у залізний тік. Вирвав ноги Котигорошко, як замахнув булавою, як ударив змія, – ввігнав його в залізний тік по коліна. Вирвався змій, ударив Котигорошка, – і того по коліна ввігнав. Ударив Котигорошко вдруге, по пояс змія загнав у тік, ударив утретє, – зовсім убив.</p> <p>Пішов тоді в льохи–темниці глибокі, одімкнув своїх братів, а вони тільки–тільки що живі. Забрав тоді їх, забрав сестру Оденку і все золото та срібло, що було в змія, та й пішов додому.</p> <p>От ідуть, а він їм і не признається, що він їх брат. Перейшли там скільки дороги, сіли під дубком спочивати. А Котигорошко притомився після того бою та й заснув дуже. А ті шестеро братів і радяться.</p> <p>– Будуть з нас люде сміятися, що ми шестеро змія не подужали, а він сам побив. Та й добро змієві він собі все забере.</p> <p>От радилися–радилися та й урадили, тепер він спить, не почує, – прив'язати його добре ликами до дубка, щоб не вирвався, – тут його звір розірве. Як урадили, так і зробили, прив'язали та й пішли собі.</p> <p>А Котигорошко спить і не чує того. Спав день, спав ніч, прокидається – прив'язаний. Він як стенує, – так того дубка й вивернув з корінням. От узяв тоді того дубка на плечі та й пішов додому.</p> <p>Підходить до хати, аж чує; брати вже прийшли та й розпитуються в матері.</p> <p>– А що, мамо, чи в вас іще були діти?</p> <p>– Та як же? Син Котигорошко був та вас пішов визволяти. Вони тоді.</p> <p>– Оце ж ми його прип'яли, – треба бігти та одіп'ясти. А Котигорошко як пошпурить тим дубком у хату, – за малим хати не розвалює.</p> <p>– Оставайтеся же, коли ви такі! – каже. – Піду я в світа.</p>	<p>У степу, в траві пахучій, Коник, вдатний молодець, І веселий, і співучий, І проворний стрибунець, Чи в пшениченьку, чи в жито, Досхочу розкошував І цілісінкее літо, Не вгаючи співав; Розгулявся на всі боки, Все байдуже, все дарма... Коли гульк – аж в степ широкий Суне злючая зима. Коник плаче, серце мліє; Кинувсь він до Мурав'я: – Дядьку, он зима біліє! От тепер же згину я! Чуєш – в лісі ворон криче, Вітри буйнії гудуть? Порятуй, порадь, земляче, Як се лихо перебудуть! – Опізнився, небораче, – Одказав земляк йому, – Хто кохав життя ледаче – Непереливки тому. – Як же в світі не радіти? Все кругом тебе цвіте, – Каже Коник, – пташки, квіти, Любе літечко на те; Скочиш на траву шовкову – Все співав би та співав. – На таку веселу мову Муравей йому сказав: – Проспівав ти літо боже, – Вдача вже твоя така, – А тепер танцюй, небоже, На морозі гопака!</p>

школярі байки не читають. Цьому є пояснення: для розповіді характерна алегорія (художній прийом втілення абстрактного задуму в художньому образі; наприклад, безладдя в зображенні дій Лебеда, Щуки і Рака, представлений в оповіданні Л. Глібова. «Лебідь, Щука і Рак»). Тому при роботі над байками у вчителя можуть виникнути

труднощі. Їх подолання сприятиме, по-перше, використання на уроці привабливих для дітей аспектів казок у початковій школі (Державний стандарт, 2018: 7). На прикладі байки «Коник» можна запропонувати учням знайти позитивні риси українського національного характеру, а саме: працелюбність, турбота про майбутнє.

Таким чином, у процесі читання казки учнями молодших класів створюються сприятливі умови для розкриття особливостей цього виду народної творчості (розділи «Усна народна творчість», «Чарівні казки», «Літературні казки», «Скарбниці казкарів світу»). Варто зазначити, що в казках є чудові перетворення: вони наповнені дивовижними речами та істотами. Носії добра і справедливості в цих казках перемагають будь-які сили (реальні або міфічні) (до прикладу герой Кирило Кожум'яка чи Котигорошко). Уважне і доброзичливе ставлення людей до природи оплачується сторицею і навпаки (казка «Кривенька качечка»). В процесі читання казок розкриваються їх особливості: фантазія, зображення незвичайних подій з участю тварин, природних і людських явищ. До кінця третього класу початкової школи учні вже можуть виділити казку як жанр серед інших текстів, розглянутих на уроці читання (Сидоренко, 2018).

Маємо зазначити, що сюжети казок в усьому світі часто мають спільні мотиви та схожих героїв, проте, є персонажі, котрі зустрічаються лише в українських казках: дівка-семилітка, Пан Коцький, Кобиляча голова, Івасик-Телесик, Видимо-Невидимо, Ох, Залізноноса Баба (матір чорта, страшна відьма із залізним носом – настільки великим, що аж до підлоги дістає). Цікаво, що в українських казках є українські «аватари» (втілення божества в різних подобах) – це такі персонажі, як Вернидуб, Вернигора, Пийвода, Холод тощо.

Отже, враховуючи вищевикладене майбутній педагог, освоївши традиційну педагогічну культуру народу, зрозумівши виховну сутність її цінностей, вчиться використовувати їх в сучасній практиці навчання і виховання та формує власну національну ідентифікацію, зокрема за допомогою розвитку українознавчої складової під час проведення занять з літературного читання в початковій школі в якості невід'ємної компоненти цього процесу.

Висновки. Таким чином, національна ідентифікація майбутніх педагогів являє собою багатоаспектний та інтегративний феномен, сформований поєднанням соціальної та педагогічної сфер визначення професійної ідентичності певні ознаки якої (поведінка, діяльність, мислення, само сприйняття) свідчать про свідоме прийняття педагогічного покликання. Професійна компетентність майбутнього педагога розглядається як сукупність ціннісних установок необхідних для ефективної реалізації освітньо-виховного процесу завдяки власному професійному розвитку та сформованій національній ідентичності. Отже, національна ідентифікація, зокрема за допомогою розвитку українознавчої складової під час проведення занять з літературного читання в початковій школі в якості невід'ємного компоненту даного процесу, є необхідною складовою персоналізованого процесу становлення майбутнього педагога.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібік Н.М. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. *Дидактико-методичне забезпечення контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу*: монографія / Савченко О.Я., Бібік Н.М., Байбара Т.М., та ін. К.: Педагогічна думка, 2012. С. 46–53.
2. Бірюк Л.Я. Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкових класів у процесі професійної підготовки (психолого-педагогічний аспект): навчальний посібник. К. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2008. 210 с.
3. Борисенко Н.М., Сидоренко Н.І. Моделювання самоосвітньої діяльності майбутнього вчителя початкової школи: діагностичний аспект. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2016. Вип. 47. С. 17-24.
4. Будник О.Б. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до соціально-педагогічної діяльності: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Житомир. Держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2015. 552 с.
5. Державний стандарт початкової освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 26.07.2021).
6. Сидоренко Н.І. Авторська програма «Методика навчання літературного читання». *Збірник авторських програм* / Валусева І.В., Мельничук Ю.Ю., Мироненко О.В. та ін. Херсон: ХДУ, 2018. С. 94-100.

REFERENCES

1. Bibik N.M. Kompetentnist' i kompetentsiyi u rezul'tatakh pochatkovoyi osvity [Competence and competencies in the results of primary education]. *Dydaktyko-metodychne zabezpechennya kontrolyu ta otsinyuvannya navchal'nykh dosyahnen' molodshykh shkolyariv na zasadakh kompetentnysnoho pidkhodu: monohrafiya* / Savchenko O.YA., Bibik N.M., Baybara T.M., ta in. K.: Pedahohichna dumka, 2012. pp. 46–53 [in Ukrainian].
2. Biryuk L.YA. Formuvannya komunikatyvnoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya pochatkovykh klasiv u protsesi profesiynoyi pidhotovky (psykholoho-pedahohichnyy aspekt) [Formation of communicative competence of the future primary school teacher in the process of professional training (psychological and pedagogical aspect)]: navchal'nyy posibnyk. K. – Hlukhiv: RVV HDPU, 2008. 210 s. [in Ukrainian].

-
3. Borysenko N., Sydorenko N. Modelyuvannya samoosvitn'oyi diyal'nosti maybutn'oho vchytelya pochatkovoyi shkoly: diahnostychnyy aspekt [Modeling of self-educational activity of the future primary school teacher: diagnostic aspect]. *Pedahohika vyshchoyi ta seredn'oyi shkoly*, 2016, Vol. 47, pp. 17–24 [in Ukrainian].
 4. Budnyk O.B. Teoretychni i metodychni zasady profesiynoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do sotsial'no-pedahohichnoyi diyal'nosti [Theoretical and methodical bases of professional training of future teachers of initial classes to social and pedagogical activity]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04 / Zhytomyr. Derzh. un-t im. I. Franka. Zhytomyr, 2015. 552 s. [in Ukrainian].
 5. Derzhavnyy standart pochatkovoyi osvity [State standard of primary education]: zatv. postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 lyutoho 2018 r. Nr 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].
 6. Sydorenko N.I. Avtors'ka prohrama «Metodyka navchannya literaturnoho chytannya» [Author's program "Methods of teaching literary reading"]. *Zbrnyk avtors'kykh proqram* / Valuyeva I.V., Mel'nychuk YU.YU., Myronenko O.V. ta in. Kher-son: KHDU, 2018. Pp. 94-100 [in Ukrainian].